

POSTANOWIENIE

1 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 1 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W.W.
przeciwko Bankowi w W.
o zapłatę i nakazanie,
na skutek skargi kasacyjnej Banku w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 19 lipca 2024 r., V AGa 174/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.
2. zasądza od pozwanego Banku w W. na rzecz powoda W.W. kwotę 4.981,50 zł (cztery tysiące dziewięćset osiemdziesiąt jeden złotych 50/100 groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym udzielonego powodowi z urzędu przez radcę prawnego M.M.

(R.N.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 24 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił powództwo W.W. przeciwko Bank w W. o zapłatę i nakazanie oraz orzekł o kosztach postępowania.

2. Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił powyższe orzeczenie w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 167 124 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 19 maja 2022 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałej części, oddalił apelację w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Podał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów:

- art. 22¹ k.c. w zw. z art 385 § 1 k.c., w zakresie możliwości przyznania kredytobiorcy statusu konsumenta i powoływania się przez niego na ochronę wynikającą z art 385 § 1 k.c.;

- art. 385¹ § 1, 3 i 4 k.c., w zakresie możliwości uznania za indywidualnie uzgodnione takiego postanowienia umownego, którego treść nie została ustalona w wyniku negocjacji między konsumentem i przedsiębiorcą, lecz konsument miał możliwość jego negocjacji lub wybrania spośród kilku alternatywnie przedstawionych propozycji postanowień, a nie podjął takiej próby w celu modyfikacji postanowień umowy, a w konsekwencji przyjęcie, że konsument zaakceptował jego treść w postaci zaproponowanej przez przedsiębiorcę;

- art 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c. oraz art 358 § 1 i 2 k.c., w zakresie możliwości twierdzenia przez Sąd nieuczciwości tylko niektórych elementów warunku umownego w postaci klauzuli indeksacyjnej, tj. przez eliminację zapisu umownego wyłącznie w zakresie wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu i ich zaliczenia na poczet zobowiązania kredytowego z zastosowaniem tabeli kursowej stosowanej przez bank oraz zastąpienia go innym sposobem określenia kursu waluty obcej wynikającym z przepisów prawa lub zwyczajów.

3. Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnił przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji

czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Przedmiotem analizy Sądu Najwyższego z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej były przepis art. 22¹ k.c. w kontekście warunków, jakie należy spełnić, aby uzyskać status konsumenta w konkretnej czynności prawnej. Zgodnie z jednolitą linią orzecniczą Sądu Najwyższego status konsumenta (w znaczeniu art. 22¹ k.c.) determinowany jest celem czynności prawnej oraz jej związkiem z działalnością zawodową lub gospodarczą, ocenianym na chwilę zawarcia umowy (zob. m.in. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, wyroki Sądu Najwyższego: z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 14 marca 2025 r., II CSKP 165/23, z 28 lutego 2025 r., II CSKP 1323/24, z 31 stycznia 2025 r., II CSKP 1791/22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 marca 2025 r., I CSK 1715/24, z 23 kwietnia 2025 r., I CSK 2129/24, z 25 kwietnia 2025 r., I CSK 1464/24, z 28 listopada 2024 r., I CSK 2866/23, z 21 kwietnia 2023 r., I CSK 5082/22 i powołane tam orzecznictwo, a także wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z 8 czerwca 2023 r., C-570/21, z 23 listopada 2023 r., C-321/22). Z orzecznictwa tego wynika, że status konsumenta nie podlega ocenie *in abstracto*, lecz w relacji do konkretnej czynności prawnej. Okoliczność, że osoba fizyczna prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową nie pozbawia jej *per se* atrybutu konsumenta; osoba taka może bowiem korzystać ze statusu konsumenta, jeżeli dokonywana przez nią czynność nie jest bezpośrednio związana z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22 i z 28 marca 2025 r., II CSKP 2082/22).

Wątpliwości przedstawione przez skarżącego dotyczące art. 22¹ k.c. były już przedmiotem wyczerpującej analizy w orzecznictwie. Status konsumenta jest przedmiotem badania w okolicznościach sprawy więc jego stwierdzenie nie może być przedmiotem uniwersalnego zagadnienia prawnego. Weryfikacja okoliczności faktycznych w powyższym zakresie może być dokonana wyłącznie przez sądy *meriti* w określonej sprawie.

8. W judykaturze wielokrotnie rozważano również przesłanki, które muszą być spełnione dla ewentualnego zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2023 r., II CSKP 303/22 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo), jak również warunki, które pozwalają uznać, że konkretne postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. Kwestie podane przez skarżącego jako sporne zostały już wyjaśnione w wyrokach Sądu Najwyższego, z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, w których stwierdzono, że dokonanie przez konsumenta wyboru między różnego rodzaju umowami oferowanymi przez bank nie stanowi formy indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ § 3 k.c., nie świadczy bowiem o rzeczywistym wpływie konsumenta na treść postanowień umowy, którą wiąże się z bankiem.

9. Pozostałe podniesione przez skarżącego wątpliwości wykładnicze koncentrują się w większości wokół problemu dotyczącego abuzywności postanowień umowy kredytu indeksowanego do CHF i skutków tej abuzywności. U podłoża mają one tezę o dopuszczalności zastąpienia niedozwolonych klauzul umowy określających sposób ustalania przez bank kursów waluty innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi jednak obecnie wątpliwości, że niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko

idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r. II CSKP 550/22; postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 5615/22 oraz z 6 lipca 2023 r., I CSK 5755/22). Potwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w której stwierdzono m.in., że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w niniejszej sprawie (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym).

10. Kluczowe problemy prawne, istotne dla rozstrzygnięcia wątpliwości wykładniczych podnoszonych przez skarżącego, zostały już zatem rozstrzygnięte i nie stanowią obecnie problemów nowych. Tożsame bądź bardzo podobne problemy, jak sformułowane przez skarżącego, były już przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego: zob. np. postanowienia z 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, z 6 lipca 2023 r., I CSK 5696/22; z 22 sierpnia 2023 r., I CSK 6841/22; z 22 listopada 2023 r., I CSK 5225/22 oraz z 15 lutego 2024 r., do których szczegółowych uzasadnień wypada odesłać w celu uniknięcia zbędnych powtórzeń.

11. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

12. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

13. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej na rzecz powoda z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono zgodnie z § 4 ust. 3, § 6, § 8 pkt 6, § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Krzysztof Grzesiowski

(M.M.)

[a.ł]